

Türkiye ve Kanada'daki (Alberta Eyaleti) Sosyal Bilgiler Öğretim Programlarının Beceri Boyutu Açısından Karşılaştırılması

Comparison of Social Studies Curriculum in Turkey and Canada (Alberta Province) in terms of Skill Dimension

Nurbanu Şeren, Edip Tut, Elif Aydın Çolak, Kasım Kiroğlu

Yazar Bilgileri

Nurbanu Şeren
Arş. Gör., Ondokuz Mayıs Üni.,
Eğitim Fakültesi,
nurbanuseren@gmail.com

Edip Tut
Arş. Gör., Ondokuz Mayıs Üni.,
Eğitim Fakültesi,
ediptut@hotmail.com

Elif Aydın Çolak
Doktora Öğrencisi, Ondokuz
Mayıs Üni., Eğitim Fakültesi,
eliifaydin@hotmail.com

Kasım Kiroğlu
Doç. Dr., Ondokuz Mayıs Üni.,
Eğitim Fakültesi,
november@omu.edu.tr

ÖZ

Bir karşılaştırmalı eğitim çalışması olan bu araştırmanın amacı, Türkiye ve Kanada'daki (Alberta Eyaleti) Sosyal Bilgiler Öğretim Programlarını beceri boyutu açısından incelemektir. Araştırma deseni temel nitel araştırmadır. Veriler doküman incelemesi yoluyla toplanmış ve birincil veri kaynağı olarak her iki ülkenin resmi internet sitelerinden ulaşılan güncel Sosyal Bilgiler Öğretim Programları kullanılmıştır. Elde edilen veriler betimsel analiz yoluyla analiz edilmiştir. Ülkelerin sosyal bilgiler öğretim programlarında yer alan temel beceriler ve sınıf düzeyi bazındaki beceriler irdelenerek "benzerlikler" ve "farklılıklar" temaları altında işlenmiştir. Bulgulara bakıldığında Türkiye'deki Sosyal Bilgiler Öğretim Programı ile Kanada'daki (Alberta Eyaleti) Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'nda kazandırılması hedeflenen temel beceriler hem sayısal olarak hem de içeriklerinin açıklanması bakımından farklılık göstermektedir. Bunun yanında eleştirel düşünme, araştırma, iletişim, karar verme, problem çözme ve sosyal katılım becerileri ortak olarak her iki ülke programında da yer almaktadır. Ayrıca sınıf düzeyi bazında verilen becerilerin Kanada'daki (Alberta Eyaleti) Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'nda dört ana başlık altında şekillendiği görülmektedir. Bu kapsamda elde edilen sonuçlar ilgili literatür ışığında tartışılmış ve birtakım önerilere yer verilmiştir.

Makale Bilgileri

Anahtar Kelimeler
Karşılaştırmalı Eğitim
Sosyal Bilgiler Öğretim Programı
Beceriler
Kanada

Keywords
Comparative Education
Social Studies Curriculum
Skills
Canada

Makale Geçmişi
Geliş: 19.12.2020
Düzeltilme: 14.01.2021
Kabul: 16.01.2021

ABSTRACT

The purpose of this study, which is a comparative education study, is to investigate the social studies curriculum in Turkey and Canada (Alberta Province) in terms of skill dimension. the research design is basic qualitative research. Data were collected through document analysis, and current social studies curriculums on websites of both countries were used as a source of primary data. Data obtained were analyzed through descriptive analysis. It was observed under the themes "similarities" and "differences" by examining basic skills included in the social studies curriculum and skills on the basis of grade level. According to the findings, basic skills to be acquired in the social studies curriculum in Turkey and Canada (Alberta Province) differ both numerically and in terms of explanation of their content. In addition, critical thinking, research, communication, decision making, problem solving, and social participation skills are commonly included in both countries' curriculum. Besides, it is seen that skills taught on the basis of grade level are shaped under four main titles in the social sciences curriculum in Canada (Alberta Province). In this context, the results obtained were discussed in the light of the relevant literature, and some suggestions were recommended.

Makale Türü

Araştırma

Önerilen Atıf Şeren, N., Tut, E., Aydın-Çolak, E. & Kiroğlu, K. (2021). Türkiye ve Kanada'daki (Alberta Eyaleti) sosyal bilgiler öğretim programlarının beceri boyutu açısından karşılaştırılması. *TEBD*, 19(1), 292-311. <https://doi.org/10.37217/tebd.843175>

Giriş

Günümüzde sadece bilgiye ulaşan değil aynı zamanda ulaştığı bilgiyi işleyerek hayatında etkili şekilde kullanan bireylere ihtiyaç duyulmaktadır. Gelişmiş ülkelerin başlıca hedeflerinden biri de sahip olduğu bilgiler aracılığıyla karşılaştığı problemleri çözebilen bireyler yetiştirmektir (Safi, 2010). Bu doğrultuda birçok kavram öne çıkmış, beceri kavramı da bunlar arasında yerini almıştır.

Beceri, literatürde birçok şekilde tanımlanmıştır. Türk Dil Kurumuna (TDK, 2006) göre “elinden iş gelme durumu, ustalık, maharet, kişinin yatkınlık ve öğrenime bağlı olarak bir işi başarma ve bir işlemi amaca uygun olarak sonuçlandırma yeteneğini”; Güneş’e (2010) göre zihinde yapılandırılan bilgiyi uygulamaya dökme gücünü; Nicholls’a (1978) göre ise kişinin çabalaması sonucunda neler yapabileceğini ifade eder. Bir beceri çeşitli bilgilerin bir araya gelmesiyle oluşan yeni bir yapı özelliği taşır ve bu bilgilerin uygulamaya dökülmesi ile anlam kazanır (Çelikkaya, 2011).

Herkes tarafından kabul gören belli başlı birtakım becerilerden söz etmek mümkün değildir. Çünkü kazandırılmak istenen beceriler toplumun ihtiyaçlarına, bireysel ihtiyaçlara ve çevresel faktörlere göre zaman içerisinde sürekli değişime uğramaktadır. 21. yüzyıldaki yaşamın uluslararası, çok kültürlü ve birbiri ile bağlantılı olması hem eğitimde hem iş yaşamında başarıya ulaşmak için yeni becerilerin edinilmesini gerekli kılmıştır (Suto, 2013). Bununla birlikte yakın zamanda literatüre 21. yüzyıl becerileri kavramı girmiş ve öğretim programları da bu becerileri karşılamaya yönelik olarak güncellenmiştir. 21. yüzyıl becerileri, “kişilerin, bilimsel ve teknolojik gelişmelerle her geçen gün daha da küreselleşen dünyaya uyum sağlayabilmeleri ve rekabetçi iş piyasasında başarıya ulaşabilmeleri için sahip olmaları gereken öğrenme ve yenilenme, bilgi, medya ve teknoloji, yaşam ve kariyer becerileridir” (Greenhill, 2010). Bilim ve teknolojinin ilerlemesi sonucu küreselleşmenin yarattığı rekabet ortamındaki zorluklarla baş edebilmeleri için gelecek neslin bu becerileri öğrenmesi önem kazanmaktadır (NCREL ve Metiri Group, 2003). Bu bağlamda öğrencilerin eleştirel düşünme, problem çözme, işbirlikli çalışma ve çevrimiçi iletişim gibi becerilere sahip olabilmesi için okulların öğrencileri bu doğrultuda hazırlaması gerekmektedir (Shields ve Chugh, 2018). Suto (2013) da öğretim programlarının bu becerileri kapsayacak şekilde geliştirilmesi gerektiğini vurgulamaktadır. Toplumun ihtiyaç duyduğu yeterliklere sahip insan modelinin oluşması anlayışıyla beceriler zaman içerisinde gelişmiş ülkelerin öğretim programları içerisinde yerini almıştır (Mutluer, 2013). Robinson (2008) günümüzde bireylerin sahip olması gereken becerilerin öğretim programları ile kazandırılmadığını; ihtiyaç duyulan yenilikçi, yaratıcı ve sezgisel düşünce ile donatılmış bireyleri yetiştirme konusunda öğretim programlarının yetersiz kaldığını ifade etmektedir. Jacopson (1998) da eğitim sistemlerinin beceriler bağlamında oluşturulması gerektiğini savunmaktadır.

21. yüzyıl becerileri, öğrencileri karşılarına çıkabilecek problemlere hazırlamak amacıyla sosyal bilgiler öğretiminin nasıl olması gerektiği konusunda bizlere bir vizyon sunmaktadır (Tay ve

Demir, 2016). Birtakım becerileri kazandırma yoluyla öğrencilerin hayata hazır olmalarını sağlama işlevi, tüm derslerin genel amacı olarak yer almasının yanı sıra özelde sosyal bilgiler dersinin temel amacını oluşturmaktadır (Hayırsever, 2010). Bu bakımdan sosyal bilgiler; disiplinlerarası oluşu ve toplumsal hayata dayalı olması sebebiyle ilkökul ve ortaokul düzeyinde yukarıda bahsedilen becerilerin kazandırılmasında önemli bir rol oynamaktadır (Ablak, 2017).

Sosyal bilgiler dersi; antropoloji, ekonomi, tarih, siyaset bilimi, psikoloji, sosyoloji ve coğrafya gibi birçok disiplinden oluşmaktadır (Ross, Matthison ve Vinson, 2014). Tüm bu disiplinlerden hareketle insanların ihtiyaçlarını karşılamaları, yaşamlarını organize etmeleri, birbirleri ile ilişki kurmaları, çatışmaları çözmeleri, düzeni sağlamaları ve hayatlarını anlamlı kılmaları için gerekli içeriği barındıran bir çalışma alanıdır (Strauss, 2007). Tıpkı diğer programlarda olduğu gibi sosyal bilgiler dersi öğretim programı da bilgi-beceri-değer üç-ayağı üzerine inşa edilmiştir (Köksal, 2018). Bilginin gitgide önem kazandığı ve toplumların birbiri ile iç içe yaşamaya başladığı dünyada ülkelerin, öğretim programlarını tasarlarken tek tip ve izole olmuş bir eğitim anlayışına sahip olmak yerine kendi kültürlerini muhafaza etmenin yanı sıra diğer ülkelerin de eğitim anlayışından faydalanmaları gerekmektedir (Sezgin ve Çalık, 2005). Bu açıdan karşılaştırmalı eğitim çalışmaları önem kazanmaktadır. Karşılaştırmalı eğitim; eğitim sistemleri ve toplumları kendi açımızdan daha iyi anlamamızı sağlamanın yanında eğitimin geçmişinden yola çıkarak mevcut durumu kavrayıp idareciler ve politika belirleyiciler yoluyla geleceğe yön vermeyi sağlamaktadır (Noah, 1984).

Sosyal bilgiler dersinin dünyadaki gelişiminde ABD ve Kanada öncü ülkeler arasında yer almış ve bu dersin temel derslerden biri olarak programa girmesi ve geliştirilmesi açısından katkıda bulunmuşlardır (Bursa ve Çengelci-Köse, 2017). Son yıllarda Uluslararası Öğrenci Değerlendirme Programı'nda (Programme for International Student Assessment [PISA]) okuduğunu anlama, fen ve matematik alanlarında üst düzey becerileri ölçmeye yönelik soruların cevaplanması bakımından Kanada'nın başarılı olması (Milli Eğitim Bakanlığı [MEB], 2013, 2016, 2019) burada verilen eğitimin beceri boyutuna yansıdığı bir kanıtı olarak düşünülebilir. Ayrıca Kanada, Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü (Organization for Economic Co-operation and Development [OECD]) tarafından yayımlanan eğitim raporları ile Dünya Barış ve Huzur Endeksi gibi raporlarda üst sıralarda yer almakta ve Dünya Suç Oranları Raporu'nda listenin sonlarında olmasının yanında (Bursa ve Çengelci-Köse, 2017), benzer şekilde ülkelerin sosyal ve ekonomik açıdan gelişimlerini inceleyen İnsani Gelişim İndeksi'nde öncü ülkelerden biri olarak yer almaktadır (United Nations Development Programme, 2019).

Alanyazın incelendiğinde Türkiye ve Kanada'nın (Alberta Eyaleti) öğretim programlarının beceri boyutuna yönelik karşılaştırmalı bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu bağlamda bu çalışmanın amacı; Türkiye'deki Sosyal Bilgiler Öğretim Programı ile Kanada'nın Alberta eyaletindeki Sosyal

Bilgiler Öğretim Programı'nı kazandırılması hedeflenen beceriler açısından karşılaştırmaktır. Bu karşılaştırmanın hem literatüre hem de sosyal bilgiler dersinin beceri boyutunun geliştirilmesine yönelik çalışmalara katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Bu amaçla aşağıdaki alt problemlere yanıt aranmıştır:

1. Türkiye'de ve Kanada'da uygulanmakta olan Sosyal Bilgiler Öğretim Programlarında yer alan temel beceriler nelerdir?
2. Türkiye'de ve Kanada'da uygulanmakta olan Sosyal Bilgiler Öğretim Programlarında yer alan sınıf düzeyine yönelik beceriler nelerdir?
3. Türkiye ve Kanada'da uygulanmakta olan Sosyal Bilgiler Öğretim Programlarının benzerlikleri nelerdir?
4. Türkiye ve Kanada'da uygulanmakta olan Sosyal Bilgiler Öğretim Programlarının farklılıkları nelerdir?

Yöntem

Araştırmanın Deseni

Bu araştırmada Türkiye'deki Sosyal Bilgiler Öğretim Programı ile Kanada'daki (Alberta Eyaleti) Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'nın beceri boyutu açısından karşılaştırılması amaçlanmış ve bu amaçla nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın deseni temel nitel araştırmadır. Eğitim gibi uygulamalı alanlarda yaygın olarak kullanılan ve araştırmacı tarafından fenomenolojik, gömülü teori, öyküsel analiz ya da etnografik çalışma kalıbına konulmadan yapılan araştırmalar temel nitel araştırma çalışmalarıdır (Merriam ve Tisdell, 2016). Temel yorumlayıcı çalışmalar olarak da adlandırılan temel nitel araştırmalar; adından da anlaşıldığı üzere temeldir, deneyimi tanımlar, yorumlamaya çalışır, tekrarlayan temaları veya kalıpları belirlemeye odaklanır (Ary, Jacobs ve Sorensen, 2010).

Veri Toplama Süreci

Araştırmanın veri kaynağını Türkiye ve Kanada (Alberta Eyaleti) Sosyal Bilgiler Öğretim Programları oluşturmaktadır. Öğretim programlarına her iki ülkenin eğitim bakanlıklarına ait resmi ve güncel internet sitelerinden ulaşılmıştır. Araştırmanın birincil veri kaynağını bu öğretim programları oluşturmuş; konu ile ilgili makale, tez, rapor, bildiri, kitap gibi yazılı materyallerden ise ikincil veri kaynağı olarak yararlanılmıştır. Nitel araştırmalarda temel olarak bilgi toplamak için gözlem, görüşme ve doküman incelemesi yöntemleri kullanılır (Merriam ve Tisdell, 2016). Bu araştırmada da Sosyal Bilgiler Öğretim Programlarının *beceri* boyutuna yönelik olarak veriler, doküman incelemesi yoluyla toplanmıştır. Veri çeşitliliği oluşturması açısından hem diğer veri toplama araçları ile birlikte hem de tek başına kullanılabilen doküman incelemesi; ilgili yazılı

materyallerden araştırılmak istenen olgu ve olaylar hakkında bilgi toplamayı amaçlar (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Araştırmaya konu olan İngilizce dokümanlar, araştırmacının yanı sıra güvenilirlik açısından iki yabancı dil uzmanı tarafından da Türkçeye tercüme edilmiştir. Ayrıca Türkiye’de 1-3. sınıf düzeyinde Hayat Bilgisi dersi, 4-7. sınıf düzeyinde Sosyal Bilgiler dersi, 8. sınıf düzeyinde İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersi okutulurken Kanada’nın eğitim sisteminde Sosyal Bilgiler dersi okul öncesinden itibaren 12 yıl boyunca yer almaktadır. Dolayısıyla sosyal bilgiler kavramını karşılayarak birebir karşılaştırma yapabilmek amacıyla her iki ülkenin Sosyal Bilgiler Öğretim Programları, 4-7. sınıf bağlamında ele alınmıştır.

Verilerin Analizi

Nitel araştırma yaklaşımına göre tasarlanan bu araştırmada veriler doküman incelemesi yoluyla toplanmış ve bu verilerin betimlenmesi yoluyla problem ve alt problemlere yanıt aranmıştır. Veri analizi, betimsel analiz yöntemi kullanılarak yapılmıştır. Betimsel analiz, önceden belirlenen temalar etrafında verilerin betimlenerek yorumlanması ile birtakım sonuçlara ulaşılmasını sağlar (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Bu araştırmada da öncelikle Sosyal Bilgiler Öğretim Programlarının hangi temalar altında organize edileceği belirlenmiştir. Daha sonra ise bu temalar çerçevesinde veriler işlenmiştir. Türkiye ve Kanada Sosyal Bilgiler Öğretim Programlarında yer alan temel beceriler ve farklı sınıf düzeyleri içerisinde bulunan beceriler belirlenerek karşılaştırma yoluna gidilmiştir. Her iki ülke programında da yer alan beceriler, “benzerlikler” teması altında; bir ülke programında bulunmasına rağmen diğerinde bulunmayan beceriler ise “farklılıklar” teması altında ortaya konmaya çalışılmıştır. Veriler analiz edilirken süreç içerisinde dört farklı uzman tarafından ayrı ayrı analizler yapılmış, Miles ve Huberman’ın (1994) “güvenirlik = görüş birliği / (görüş birliği + görüş ayrılığı)” formülü kullanılarak temalar ve kodlar arasında %97 oranında görüş birliğine varılmıştır. Ayrıca nitel araştırmalarda geçerliliğin sağlanabilmesi için araştırmacının kendi konumunu net bir şekilde aktarması ve araştırmacının temel aşamalarını anlatması gerekmektedir (Miles ve Huberman, 1994). Bu araştırmada da araştırma deseni, veri toplama süreci ve veri analizi aşamaları açık bir şekilde anlatılmıştır. Ayrıca geçerliliğin sağlanabilmesi adına elde edilen veriler, araştırmacı tarafından yorumlanmadan oldukları gibi tablolaştırılarak ortaya konmuştur. Araştırma sonuçları, tutarlı olması açısından uzman görüşüne sunulmuş ve alanda yer alan diğer çalışmalarla karşılaştırılarak tartışılmıştır.

Bulgular

Türkiye’de Uygulanmakta Olan Sosyal Bilgiler Öğretim Programı’nda Yer Alan Temel Beceriler

Türkiye’de 2005 yılından itibaren uygulanmakta olan ve en son 2018 yılında revize edilen Sosyal Bilgiler Öğretim Programı incelendiğinde programın *bilgi*, *beceri* ve *değer* olmak üzere üç

boyuttan oluştuğu görülmektedir. Programın *beceri* boyutunda ise öğrencilere kazandırılması hedeflenen 27 temel beceri olduğu belirtilmiştir (MEB, 2018). Bu beceriler aşağıda verilmiştir:

Tablo 1. Türkiye’de Uygulanmakta Olan Sosyal Bilgiler Öğretim Programı’nda Yer Alan Temel Beceriler

1. Araştırma	15. Kanıt kullanma
2. Çevre okuryazarlığı	16. Karar verme
3. Değişim ve sürekliliği algılama	17. Konum analizi
4. Dijital okuryazarlık	18. Medya okuryazarlığı
5. Eleştirel düşünme	19. Mekânı algılama
6. Empati	20. Öz denetim
7. Finansal okuryazarlık	21. Politik okuryazarlık
8. Girişimcilik	22. Problem çözme
9. Gözlem	23. Sosyal katılım
10. Harita okuryazarlığı	24. Tablo, grafik ve diyagram çizme ve yorumlama
11. Hukuk okuryazarlığı	25. Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma
12. İletişim	26. Yenilikçi düşünme
13. İş birliği	27. Zaman ve kronolojiyi algılama
14. Kalıp yargı ve önyargıyı fark etme	

Tablo 1’de yer alan beceriler, programın geneli dâhilinde kazandırılması hedeflenen beceriler olarak yer almaktadır. Toplam 27 temel beceri, programda yalnızca tablo halinde verilmiş; becerilerin içeriğine yönelik açıklamalarda bulunulmamıştır. Bu beceriler, kazanımlarla ilişkilendirilmiş ve sınıf düzeyi, öğrenme alanı ve konuya göre değişiklik gösterecek şekilde harmanlanmıştır.

Kanada’da Uygulanmakta Olan Sosyal Bilgiler Öğretim Programı’nda Yer Alan Temel Beceriler

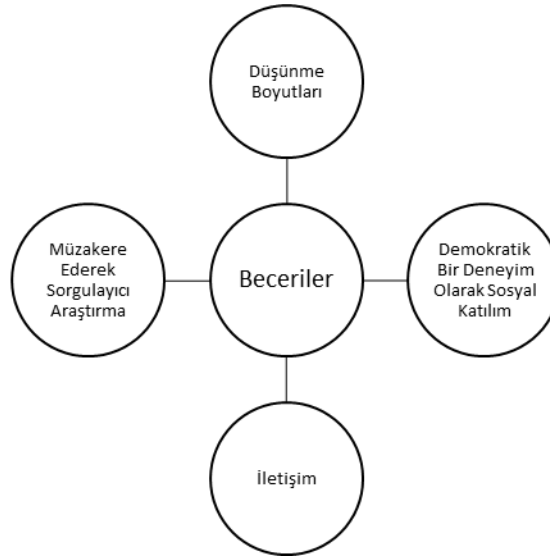
Kanada’nın 2005 yılından beri uygulamakta olduğu Sosyal Bilgiler Öğretim Programı, 21. yüzyıl öğrencilerinin doğasını yansıtan ve ihtiyaçlarını karşılayan bir yapıdadır (Alberta Education, 2005). Program hem genel hatları ile tanıtılmış hem de her sınıf düzeyi için ayrı ayrı ele alınmıştır. Tuncel ve Güngör-Akıncı’ya (2016) göre programda öğrencilerin gelişim ve öğrenme özelliklerine yer verilmesi ve aileleri de öğretim sürecine dâhil etmek için ayrıca hazırlanan 49 sayfalık bir kitabı da bu programın beraberinde getirmesi önemlidir. Sosyal Bilgiler Öğretim Programı *değer ve davranış, bilgi ve anlayış, beceri/yetenekler* olmak üzere üç boyuttan oluşmaktadır. *Beceri* boyutu program içerisinde iki şekilde yer almaktadır. Bunlardan ilki, programın genel tanıtımları doğrultusunda verilen ve öğrencilere kazandırılması hedeflenen becerilerdir. Bu beceriler aşağıda verilmiştir:

- Aktif araştırma, eleştirel düşünme ve yaratıcı düşünmek
- Problem çözme, etik sonuçlara dayanarak karar verme ve yeniden çözüm üretmek
- Olgular ve olaylara anlamlandırmak için tarihi ve coğrafi becerilerden yararlanmak
- Eleştirel bir şekilde bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanmak ve yönetmek
- Çeşitli yöntem ve kaynakları kullanarak etik araştırmalar yapmak; bulgularını organize etmek yorumlamak ve sunmak, görüşlerini savunmak

- Öğrencilerin neleri öğrendikleri ve neleri öğrenmeleri gerektiğini yansıtarak üstbilişsel becerilerini uygulamak
- Okullarında, topluluklarında, Kanada'da ve dünyada yer alan adaletsizliklerin farkına varmak
- Fikirlerini ve bilgilerini bilinçli, organize ve ikna edici bir şekilde ifade etmek

Yukarıda verilen cümlelerin öğrenme çıktısı olarak ise öğrencilerden birtakım becerileri kazanmış olması beklenmektedir. Becerilere yönelik programda yer alan ikinci başlık, ölçme ve değerlendirme altında verilmiş olup her kategorinin detaylı biçimde içeriği de açıklanmıştır. Şekil 1'de beceri boyutuna yönelik kategorilere yer verilmiştir.

Şekil 1. Kanada'da Uygulanmakta Olan Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'nda Beceri Boyutuna Yönelik Kategoriler

Şekil 1'de verilen 4 ayrı kategori, beceriler açısından genişletilmiş ve detaylı açıklamalarına da yer verilmiştir. Bu kategorilerin alt başlıkları ise Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2. Kanada Alberta Eyaleti'nde Uygulanmakta Olan Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'nda Yer Alan Temel Beceriler

1. Eleştirel düşünme	6. Üst Düzey Düşünme/Düşünmeyi Düşünme
2. Yaratıcı düşünme	7. Demokratik Bir Deneyim Olarak Sosyal Katılım
3. Tarihi düşünme	8. Müzakere Ederek Sorgulayıcı Araştırma
4. Coğrafi düşünme	9. İletişim
5. Karar Alma ve Problem Çözme	

Tablo 2'de yer alan beceriler, programın çıktısı olarak kazandırılması hedeflenen beceriler olarak yer almaktadır. Toplam 9 temel beceri, açıklamaları ile birlikte verilmiştir. Bu beceriler, kazanımlarla da ilişkilendirilmiş ve her sınıf düzeyi, öğrenme alanı ve konuya göre değişiklik gösterecek şekilde harmanlanmıştır.

Türkiye’de Uygulanmakta Olan Sosyal Bilgiler Öğretim Programı’nda Sınıf Düzeyine Yönelik Beceriler

Türkiye’de 2005 yılından itibaren uygulanmakta olan ve en son 2018 yılında revize edilen Sosyal Bilgiler Öğretim Programı’nda kazandırılması hedeflenen temel beceriler, sınıf düzeyine göre kategorilere ayrılmaktadır. Bu beceriler, programda yer alan 7 ayrı öğrenme alanı (“Birey ve Toplum”, “Kültür ve Miras”, “İnsanlar, Yerler ve Çevreler”, “Bilim, Teknoloji ve Toplum”, “Üretim, Dağıtım ve Tüketim”, “Etkin Vatandaşlık”, “Küresel Bağlantılar”) içerisinde dağılım göstermektedir (MEB, 2018). Sınıf düzeyine göre yer verilen beceriler Tablo 3’te verilmiştir.

Tablo 3. Türkiye’de Uygulanmakta Olan Sosyal Bilgiler Öğretim Programı’nda Sınıf Düzeyine Yönelik Beceriler

Öğrenme Alanı	4. Sınıf Beceriler	5. Sınıf Beceriler	6. Sınıf Beceriler	7. Sınıf Beceriler
Birey ve Toplum	1. Kanıt kullanma 2. Zaman ve kronolojiyi algılama 3. Empati kurma	1. Sosyal katılım becerisi	1. Eleştirel düşünme 2. Zaman ve kronolojiyi algılama	1. İletişim 2. Medya okuryazarlığı
Kültür ve Miras	1. Kanıt kullanma 2. Zaman ve kronolojiyi algılama 3. Değişim ile sürekliliği algılama	1. Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma 2. Araştırma	1. Zaman ve kronolojiyi algılama	1. Kanıt kullanma
İnsanlar, Yerler ve Çevreler	1. Mekânı algılama 2. Harita kullanma 3. Konum analizi 4. Tablo, grafik, diyagram çizme ve yorumlama	1. Harita okuryazarlığı 2. Çevre okuryazarlığı 3. Gözlem	1. Mekânı algılama 2. Harita okuryazarlığı	1. Kanıt kullanma 2. Problem çözme 3. Tablo, grafik, diyagram çizme ve yorumlama
Bilim, Teknoloji ve Toplum	1. Değişim ve yenilikçilik	1. Özdenetim 2. Dijital okuryazarlık	1. Yenilikçilik 2. Araştırma	1. Zaman ve kronolojiyi algılama
Üretim, Dağıtım ve Tüketim	1. Özdenetim 2. Karar verme 3. Finansal okuryazarlık	1. İş birliği 2. Yenilikçilik 3. Girişimcilik 4. Araştırma	1. Girişimcilik 2. Yenilikçilik 3. Araştırma	1. Araştırma 2. Değişim ve sürekliliği algılama 3. Zaman ve kronolojiyi algılama
Etkin Vatandaşlık	1. İş birliği 2. Sosyal katılım 3. Karar verme	1. Araştırma 2. Sosyal katılım	1. Eleştirel düşünme 2. Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma 3. Politik okuryazarlık	1. Problem çözme
Küresel Bağlantılar	1. Araştırma 2. Empati	1. Araştırma 2. Yaratıcılık	1. Araştırma 2. Eleştirel düşünme	1. İş birliği 2. Problem çözme 3. Kalıp yargı ve ön yargıyı fark etme

Tablo 3’e bakıldığında Türkiye’deki Sosyal Bilgiler Öğretim Programı’nda sınıf düzeyi yükseldikçe kazandırılmak istenen beceri sayısının azaldığı görülmektedir. Bu beceriler 4. sınıfta 19 adet, 5. sınıfta 16 adet, 6. sınıfta 15 adet ve 7. sınıfta 14 adet olarak yer almaktadır. Ayrıca en çok *araştırma becerisine* yer verilirken; temel becerilerde yer almasına rağmen *hukuk okuryazarlığı becerisine* hiç yer verilmemiştir.

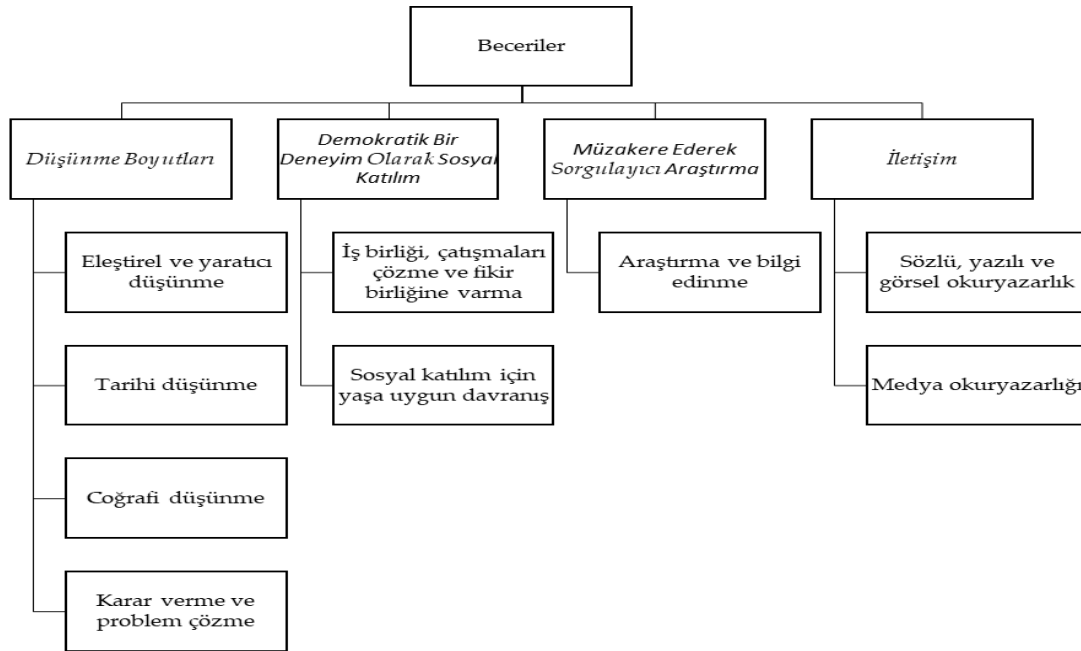

Kanada'da Uygulanmakta Olan Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'nda Sınıf Düzeyine Yönelik Beceriler

Kanada Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'nda altı adet öğrenme alanı bulunmaktadır. Bu öğrenme alanları şunlardır: "Zaman, Süreklilik ve Değişim", "İnsanlar, Yerler ve Çevreler", "Güç, Yönetim ve Karar Verme", "Ekonomi ve Kaynaklar", "Küresel Bağlantılar", "Kültür ve Toplum" (Alberta Education, 2005).

Her sınıf düzeyinde ayrı ayrı belirlenmiş temalar bulunmaktadır. Kazanımlar bu temalar çerçevesinde oluşturulmuştur. Kazanımların hangi öğrenme alanı içerisinde yer aldığı da hemen altında belirtilmiştir. Beceri boyutu da tüm kazanımları kapsayacak şekilde her sınıf düzeyi için ayrı ayrı genişletilerek verilmiştir. Sınıf düzeyi değişiklik göstermesine rağmen ana başlıklar değişiklik göstermemektedir. İçerikleri ise sınıf düzeyinin bağlı olduğu temaya göre değişmektedir. Becerilerin yer aldığı başlıklar Şekil 2'de verilmiştir.

Şekil 2'de verilen becerilerin içeriği, programda bir veya birkaç cümleden oluşacak şekilde açıklanmıştır. Her sınıf düzeyine göre bu açıklamalar mevcut temayı kapsayacak şekilde farklılaşmaktadır. Örneğin, 4. sınıf düzeyinde yer alan eleştirel ve yaratıcı düşünme becerisinin açıklaması "ön yargıları incelemeye ve gerçeği görüşten ayırmaya odaklanarak çeşitli kaynaklardan önemli yerel ve güncel olayları değerlendirmek" şeklinde verilmişken; 7. sınıf düzeyinde yer alan eleştirel ve yaratıcı düşünme becerisinin açıklaması "bir konu veya sorunun anlaşılmasını genişletmek için bağlam, ön-yargı, kaynak, tarafsızlık, kanıt ve/veya güvenilirlik temelinde bilginin geçerliliğini belirleme" şeklinde verilmiştir.

Şekil 2. Kanada Alberta Eyaleti'nde Uygulanmakta Olan Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'nda Yer Alan Sınıf Düzeyine Yönelik Beceriler

Türkiye ve Kanada'da Uygulanmakta Olan Sosyal Bilgiler Öğretim Programlarının Benzerlikleri

Türkiye ve Kanada'da uygulanmakta olan Sosyal Bilgiler Öğretim Programları hem temel beceriler açısından hem de sınıf düzeyine yönelik beceriler açısından karşılaştırıldığında bazı becerilerin her iki ülkenin öğretim programında da yer aldığı görülmektedir. Türkiye Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'nda kazandırılması hedeflenen temel beceriler 27 tane olmasına rağmen Kanada'da dokuz tanedir. Karar alma ve problem çözme becerisi iki ayrı beceri gibi düşünüldüğünde toplam altı adet temel becerinin ortak olarak yer aldığı görülmektedir. Bu ortak temel beceriler; "eleştirel düşünme", "araştırma", "iletişim", "karar verme", "problem çözme" ve "sosyal katılım" becerileridir.

Sınıf düzeyine yönelik olarak bakıldığında ise ortak olarak görülen beceriler Tablo 4'te verilmiştir.

Türkiye'de 4. sınıfta 15 beceri içerisinde dördü; 5. sınıfta 12 beceri içerisinde dördü; 6. sınıfta dokuz beceri içerisinde ikisi ve 7. sınıfta 11 beceri içerisinde dördü ortak olarak yer almaktadır.

Tablo 4. Sınıf Düzeyine Yönelik Olarak Her İki Ülke Programında da Yer Alan Beceriler

<i>Sınıf Düzeyi</i>	<i>Türkiye'deki Beceri Sayısı</i>	<i>Kanada'daki Beceri Sayısı</i>	<i>Ortak Beceri Sayısı</i>	<i>Her İki Ülke Programında Ortak Olarak Yer Alan Beceriler</i>
4. Sınıf	15	9	4	İş birliği, Sosyal katılım, Karar verme, Araştırma
5. Sınıf	12	9	4	Sosyal katılım, Araştırma, İş birliği, Yaratıcılık
6. Sınıf	9	9	2	Eleştirel düşünme, Araştırma
7. Sınıf	11	9	4	İletişim, Medya okuryazarlığı, Problem çözme, İş birliği

Türkiye ve Kanada'da Uygulanmakta Olan Sosyal Bilgiler Öğretim Programlarının Farklılıkları

Türkiye ve Kanada Sosyal Bilgiler Öğretim Programları incelendiğinde bir ülkede yer almasına rağmen diğerinde bulunmayan becerilerin var olduğu görülmektedir. Türkiye'de kazandırılması hedeflenen 27 temel beceri içerisinde yer alan çevre okuryazarlığı; değişim ve sürekliliği algılama; dijital okuryazarlık; empati; finansal okuryazarlık; girişimcilik; gözlem; harita okuryazarlığı; hukuk okuryazarlığı; iş birliği; kalıp yargı ve önyargıyı fark etme; kanıt kullanma; konum analizi; medya okuryazarlığı; mekanı algılama; öz denetim; politik okuryazarlık; tablo, grafik ve diyagram çizme ve yorumlama; Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma; yenilikçi düşünme; zaman ve kronolojiyi algılama becerileri, Kanada Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'nda temel beceriler içerisinde yer almamaktadır. Dolayısıyla bu 21 beceri için Türkiye'ye özgü beceriler denilebilir. Benzer şekilde Kanada Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'nda kazandırılması hedeflenen dokuz temel beceri içerisinde yer alan yaratıcı düşünme, tarihi düşünme, coğrafi düşünme, üst düzey

düşünme/düşünmeyi düşünme becerileri de Türkiye Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'nda yer almamaktadır. Bu sebeple bu dört becerinin de Kanada'ya özgü beceriler olduğu söylenebilir.

Sınıf düzeyine yönelik olarak bakıldığında ise ülkelerin kendilerine özgü becerileri aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 5. Sınıf Düzeyine Yönelik Her İki Ülke Programında Birbirinden Farklı Olan Beceriler

<i>Sınıf Düzeyi</i>	<i>Türkiye</i>	<i>Kanada</i>
4. Sınıf	Kanıt kullanma Zaman ve kronolojiyi algılama Empati kurma Değişim ve sürekliliği algılama Mekânı algılama Harita kullanma Konum analizi Tablo, grafik, diyagram çizme ve yorumlama Değişim ve yenilikçilik Özdenetim Karar verme Finansal okuryazarlık	Eleştirel düşünme Yaratıcı düşünme Tarihi düşünme Coğrafi düşünme Problem çözme İletişim Sözlü, yazılı ve görsel okuryazarlık Medya okuryazarlığı
5. Sınıf	Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma Harita okuryazarlığı Çevre okuryazarlığı Gözlem Özdenetim Dijital okuryazarlık Yenilikçilik Girişimcilik	Eleştirel düşünme Tarihi düşünme Coğrafi düşünme Karar verme İletişim Sözlü, yazılı ve görsel okuryazarlık Medya okuryazarlığı
6. Sınıf	Zaman ve kronolojiyi algılama Mekânı algılama Harita okuryazarlığı Yenilikçilik Girişimcilik Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma Politik okuryazarlık	Yaratıcı düşünme Tarihi düşünme Coğrafi düşünme Karar verme Problem çözme İş birliği Sosyal katılım İletişim Sözlü, yazılı ve görsel okuryazarlık Medya okuryazarlığı
7. Sınıf	Kanıt kullanma Tablo, grafik, diyagram çizme ve yorumlama Zaman ve kronolojiyi algılama Değişim ve sürekliliği algılama Kalıp yargı ve ön yargıyı fark etme	Eleştirel düşünme Yaratıcı düşünme Tarihi düşünme Coğrafi düşünme Karar verme Sosyal katılım Sözlü, yazılı ve görsel okuryazarlık

Tablo 5'e bakıldığında sınıf düzeylerine yönelik her iki ülke programında yer alan birbirinden farklı beceriler verilmiştir. Bu becerilerin çeşitlilik gösterdiği görülmektedir.

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Karşılaştırmalı eğitim; kültürlerin benzerlik ve farklılıklarını ortaya koyarak küreselleşmeye katkı sağlayan, farklı uygulamaların sonuçlarını sunan ve eğitim programlarının geliştirilmesini

sağlayan bir alandır (Phillips ve Schweisfurth, 2014). Bir karşılaştırmalı eğitim çalışması olan bu araştırmanın amacı Türkiye ve Kanada (Alberta Eyaleti) Sosyal Bilgiler Öğretim Programlarını “beceri” boyutu açısından incelemektir. Araştırmada elde edilen bulgulardan birtakım sonuçlara ulaşılmış ve sonuçlar ilgili literatür ışığında tartışılmıştır.

Bu sonuçlardan ilki, Türkiye ve Kanada Sosyal Bilgiler Öğretim Programları dâhilinde kazandırılması hedeflenen temel becerilerin nicelik açısından farklılık göstermesidir. Türkiye’deki Sosyal Bilgiler Öğretim Programı’nda 27 temel beceri (araştırma; çevre okuryazarlığı; değişim ve sürekliliği algılama; dijital okuryazarlık; eleştirel düşünme; empati; finansal okuryazarlık; girişimcilik; gözlem; harita okuryazarlığı; hukuk okuryazarlığı; iletişim; iş birliği; kalıp yargı ve ön yargıyı fark etme; kanıt kullanma; karar verme; konum analizi; medya okuryazarlığı; mekanı algılama; öz denetim; politik okuryazarlık; problem çözme; sosyal katılım; tablo, grafik ve diyagram çizme ve yorumlama; Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma; yenilikçi düşünme; zaman ve kronolojiyi algılama) bulunurken Kanada’daki Sosyal Bilgiler Öğretim Programı’nda dokuz beceri (eleştirel düşünme; yaratıcı düşünme; tarihi düşünme; coğrafi düşünme; karar alma ve problem çözme; üst düzey düşünme/düşünmeyi düşünme; demokratik bir eylem olarak sosyal katılım; müzakere ederek sorgulayıcı araştırma; iletişim) yer almaktadır. Kanada’daki Sosyal Bilgiler Öğretim Programı’ndaki bu dokuz temel becerinin içeriği birer paragraf hâlinde açıklanmıştır. Böylece bahsi geçen becerilerin ne ifade ettiği ve neleri kapsadığı açık bir şekilde verilmiştir. Fakat Türkiye’deki Sosyal Bilgiler Öğretim Programı’nda 27 temel becerinin bir tablo içerisinde sadece kavramsal olarak verildiği görülmektedir. Bu becerilerin herhangi bir açıklama olmaksızın programda yalnızca kavramsal olarak yer alması, içerikleri hakkında net bir şekilde yorum yapmayı güçleştirmektedir. Dolayısıyla kavramların hem birbirlerine benzemeleri hem de nicelik olarak fazla olmaları nedeniyle kendi aralarında bir kavram karmaşasına neden olabilir. Karademir (2019) yaptığı çalışmada Sosyal Bilgiler Öğretim Programı içerisinde 2004 yılında 14 adet, 2017 yılında ise 26 adet beceriye yer verilerek beceri boyutunda yaklaşık %86 oranında artış olduğunu ortaya koymuştur. Zayimoğlu-Öztürk ve Öztürk (2015), 2005 yılındaki Sosyal Bilgiler Öğretim Programı’nı incelemişler ve beceri boyutunun Alberta Sosyal Bilgiler Öğretim Programı’na göre çok daha açıklayıcı ve kapsamlı olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Buradan hareketle kazandırılmak istenen temel becerilerin yıllar içerisinde nicelik olarak artmasına rağmen nitelik olarak ne ifade ettikleri ve neleri kapsadıklarının açıklanmadığı söylenebilir. Brugar ve Whitlock’a (2018) göre de temel sosyal bilgiler becerileri içinde yer alan beceriler, yaygın sosyal bilgiler yaklaşımları ile örtüşmemekte ve geliştirilmesi gerekmektedir.

Sınıf düzeyine yönelik olarak verilen becerilere bakıldığında Türkiye ve Kanada Sosyal Bilgiler Öğretim Programlarında yer alan temel becerilerin kazanımlar dâhilinde verildiği görülmektedir. Fakat Türkiye’deki Sosyal Bilgiler Öğretim Programı’nda temel beceriler tablosunda

yer almasına rağmen yalnızca hukuk okuryazarlığı becerisi sınıf düzeyine yönelik beceriler içerisinde yer almamıştır. Kara ve Tangülü (2017) yaptıkları araştırmada, 2009 yılındaki Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'nı incelemişler ve hukuk okuryazarlığına ait bir beceri olmadığını, programın beceri boyutunun hukuk okuryazarlığı çerçevesinde geliştirilmesi gerektiğini vurgulamışlardır. 2018 yılında revize edilen sosyal bilgiler öğretim programında ise temel beceriler içerisinde yer alan hukuk okuryazarlığı becerisinin sınıf düzeyleri açısından ele alındığında kazanımlara yansımadağı görülmektedir. Duman ve Tural (2019) da hukuk okuryazarlığı becerisinin programda yer aldığı hâlde kazanımlar içerisinde doğrudan ifade edilmediği sonucuna ulaşmıştır. Bunun yanı sıra beşinci sınıf düzeyinde küresel bağlantılar öğrenme alanı içerisinde yaratıcılık olarak ifade edilen bir beceri yer almaktadır. Fakat programdaki temel beceriler içerisinde yaratıcılık/yaratıcı düşünme ile ilgili herhangi bir becerinin olmadığı görülmektedir.

Türkiye'deki Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'nda sınıf düzeyine yönelik en çok yer verilen becerinin ise araştırma becerisi olduğu görülmüştür. Araştırma becerisi programda, dört ayrı sınıf düzeyinde toplam dokuz kere yer almıştır. Bu kadar yer verilmesine rağmen Çelikkaya'nın (2011) çalışmasında öğretmenler, Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'nda yer alan araştırma becerisinin kısmen kazandırıldığını düşündüklerini ifade etmişlerdir.

Kendi kültürleri baz alınarak yapılandırılmış Alberta Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'nda (Brown, 2004) ise sınıf düzeyine yönelik beceriler "Düşünme Boyutları", "Demokratik Bir Deneyim Olarak Sosyal Katılım", "Müzakere Ederek Sorgulayıcı Araştırma" ve "İletişim" olmak üzere dört ana başlık etrafında verilmiştir. Sınıf düzeyi değişiklik göstermesine rağmen ana başlıklar değişiklik göstermemektedir. Ancak sınıf düzeyinin seviyesine ve bağlı bulunduğu temaya göre bu başlıkların içerikleri değişmektedir. Bu içerikler, programda her sınıf düzeyi için ayrıca ele alınmıştır. Von Heyking (2019) bu durumu, öğretmenleri içeriğe hâkim olarak bu becerileri geliştirmeye yönlendiren ve her sınıf seviyesinin daha özel içeriğe dayalı çalışma birimlerini çerçevelediği şekilde ifade etmiştir. Dikkati çeken bir diğer husus ise bu becerilerin içeriklerinin öğrencilerin gelişim düzeyleri dikkate alınarak sınıf düzeyi bazında derinleşmesidir. Bursa ve Çengelci-Köse (2017) ile Yavuz (2018) Alberta Eyaleti Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'nı değerler açısından incelemiş ve sınıf düzeyleri arttıkça soyut değerlere yer verilme sıklığının arttığını bulmuşlardır. Bu açıdan bakıldığında Alberta Eyaleti Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'nın bir bütün olarak öğrencilerin gelişim düzeyleri gözetilerek hazırlandığı söylenebilir.

Türkiye ve Kanada Sosyal Bilgiler Öğretim Programları benzerlikleri açısından karşılaştırıldığında altı temel becerinin ortak olarak her iki ülke programında da yer aldığı görülmektedir. Bunlar eleştirel düşünme, araştırma, iletişim, karar verme, problem çözme ve sosyal katılım becerileridir. Çelikkaya, Yıldırım ve Kürümlüoğlu (2019) hem sosyal bilgiler öğretmenlerinden

hem de 8. sınıf öğrencilerinden Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'nda yer alan 27 temel beceri içerisinden önemli gördükleri beş beceriyi sıralamalarını istemişlerdir. Araştırma sonucunda 8. sınıf öğrencileri bu sıralamayı iletişim, karar verme, empati, problem çözüme, yenilikçi düşünme şeklinde yaparken sosyal bilgiler öğretmenleri ise araştırma, iletişim, eleştirel düşünme, problem çözüme ve empati şeklinde yapmıştır. Öğrencilerin sıralamasında yer edinen becerilerden üçü ve öğretmenlerin sıralamasında yer edinen becerilerden dördünün Türkiye ve Kanada'daki Sosyal Bilgiler Öğretim Programlarında yer alan altı ortak beceri içerisinde yer aldığı görölmektedir.

Türkiye ve Kanada Sosyal Bilgiler Öğretim Programları farklılıkları açısından karşılaştırıldığında bir ölkede yer alan ancak diğerinde bulunmayan becerilerin olduğu görölmektedir. Türkiye'de kazandırılması hedeflenen 27 temel beceri içerisinde yer alan çevre okuryazarlığı; değişim ve sürekliliği algılama; dijital okuryazarlık; empati; finansal okuryazarlık; girişimcilik; gözlem; harita okuryazarlığı; hukuk okuryazarlığı; iş birliği; kalıp yargı ve önyargıyı fark etme; kanıt kullanma; konum analizi; medya okuryazarlığı; mekanı algılama; öz denetim; politik okuryazarlık; tablo, grafik ve diyagram çizme ve yorumlama; Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma; yenilikçi düşünme; zaman ve kronolojiyi algılama becerileri, Kanada Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'nda temel beceriler içerisinde yer almamaktadır. Dolayısıyla bu 21 beceri için Türkiye'ye özgü beceriler denilebilir. Benzer şekilde Kanada Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'nda kazandırılması hedeflenen dokuz temel beceri içerisinde yer alan yaratıcı düşünme; tarihi düşünme; coğrafi düşünme; üst düzey düşünme/düşünmeyi düşünme becerileri de Türkiye Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'nda yer almamaktadır. Bu sebeple bu dört becerinin de Kanada'ya özgü beceriler olduğu söylenebilir. 2005 yılındaki Türkiye'deki Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'nda yer alan yaratıcı düşünme becerisi, 2018 yılında revize edilen programda yenilikçi düşünme becerisi olarak değiştirilmiştir. Karademir'e (2019) göre, yaratıcı düşünme becerisi daha geniş bir kavramdır ve yenilikçi düşünme becerisini kapsamaktadır. Yenilikçilik, yaratıcılık için gerekli koşullardan biridir (Lipman, 2003). Dolayısıyla yenilikçi düşünme becerisi, yaratıcı düşünme becerisi kavramını karşılamamaktadır. Buradan hareketle Türkiye Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'nda yer alan yenilikçi düşünme becerisi ile Kanada Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'nda yer alan yaratıcı düşünme becerisinin birbirinden ayrıldığı söylenebilir.

Elde edilen sonuçlar ışığında, Türkiye ve Kanada (Alberta Eyaleti) Sosyal Bilgiler Öğretim Programlarının beceri boyutu açısından karşılaştırıldığı bu çalışmaya dair aşağıdaki öneriler getirilebilir:

- Türkiye'deki Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'ndaki beceriler, öğrencilerin gelişim özellikleri göz önünde bulundurularak yeniden düzenlenebilir.

- Öğretmen ve öğrencilere yol gösterici olması açısından becerilere içerik ve kapsam bakımından açıklamalar eklenebilir.
- Birbiri ile benzer beceriler daha kapsamlı bir kavram altında birleştirilerek niceliğin azalması sağlanabilir.
- Öğrencilerin bu becerileri kazanma düzeyine yönelik derinlemesine araştırmalar yapılarak programda düzenlemelere gidilebilir.

Kaynaklar

- Ablak, S. (2017). *Sosyal bilgiler programındaki becerilere ilişkin öğrenci algularının incelenmesi*. (Doktora tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Alberta Education. (2005). Social studies kindergarten to grade 12 curriculum guide. <http://www.learnalberta.ca/ProgramOfStudy.aspx?lang=en&ProgramId=564423#> sayfasından erişilmiştir.
- Ary, D., Jacobs, L. C., & Sorensen, C. K. (2010). *Introduction to research in education*. USA: Wadsworth Cengage Learning.
- Brown, D. C. (2004). *The role of "culture" in the new Alberta social studies curriculum*. (Doctoral dissertation). ProQuest Dissertations and Theses database.
- Brugar, K. A., & Whitlock, A. M. (2018). Social studies skills or something else? An analysis of how the "Essential social studies skills and strategies" reflects social studies instruction. *A Journal of Educational Strategies, Issues and Ideas*, 91(3), 111-117.
- Bursa, S., & Çengelci-Köse, T. (2017). Türkiye ve Kanada sosyal bilgiler öğretim programlarının değerler eğitimi bakımından karşılaştırılması. *Anadolu Journal of Educational Sciences International*, 7(2), 338-372.
- Çelikkaya, T. (2011). Sosyal bilgiler programında yer alan becerilerin kazandırılma düzeyi: öğretmen görüşleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 19(3), 969-990.
- Çelikkaya, T., Yıldırım, T., & Kürümlüoğlu, M. (2019). Öğrenciler ve sosyal bilgiler öğretmenlerinin programdaki becerilere ilişkin beceri hiyerarşileri, gerekçeleri ve önerileri. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8(1), 111-132.
- Duman, B., & Tural, A. (2019). Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı'nın okuryazarlık becerileri açısından incelenmesi. 3. *Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Kongresi* içinde (s. 88-94).
- Greenhill, V. (2010). 21st century knowledge and skills in educator preparation. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED519336.pdf> sayfasından erişilmiştir.
- Güneş, F. (2010). Eğitimde yapılandırmacı yaklaşımla gelen yenilikler. *Eğitime Bakış Dergisi*, 6(16), 3-9.

- Hayırsever, F. (2010). *Sosyal bilgiler ders, öğretmen kılavuz ve öğrenci çalışma kitaplarının sosyal bilgiler öğretim programında kazandırılması hedeflenen temel beceriler açısından değerlendirilmesi*. (Doktora tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Jacopson, R. (1998). Teachers improving learning using metacognition with self-monitoring learning strategies, *Education*, 118(4), 579-590.
- Kara, H., & Tangülü, Z. (2017). Sosyal bilgiler öğretim programında hukuk okuryazarlığı ve politik okuryazarlığı üzerine bir durum incelemesi. *Araştırma ve Deneyim Dergisi*, 2(1), 1-28.
- Karademir, B. (2019). *2004-2005 ve 2017-2018 eğitim öğretim yıllarında uygulanan sosyal bilgiler öğretim programlarının değerlendirilmesi*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Köksal, H. (2018). İlköğretim sosyal bilgiler dersi öğretim programı. R. Turan & T. Yıldırım (Ed.). *Sosyal bilgilerin temelleri içinde* (s. 37-59). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Lipman, M. (2003). *Thinking in education*. New York: Cambridge University Press.
- Merriam, S. B., & Tisdell, E. J. (2016). *Qualitative research: A guide to design and implementation*. (4th ed.). San Francisco: Jossey-Bass.
- Miles, A. M., & Huberman, M. B. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded sourcebook*. Thousand Oaks CA: Sage.
- Millî Eğitim Bakanlığı. (2013). PISA 2012 Ulusal Ön Raporu. Ankara: MEB. <http://pisa.meb.gov.tr/wp-content/uploads/2013/12/pisa2012-ulusal-on-raporu.pdf> sayfasından erişilmiştir.
- Millî Eğitim Bakanlığı. (2016). PISA 2015 Ulusal Raporu. Ankara: MEB. http://pisa.meb.gov.tr/wp-content/uploads/2014/11/PISA2015_UlusalRapor.pdf sayfasından erişilmiştir.
- Millî Eğitim Bakanlığı. (2018). Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı (İlkokul ve Ortaokul 4, 5, 6 ve 7. Sınıflar). <http://mufredat.meb.gov.tr/Dosyalar/201812103847686-SOSYAL%20B%20C4%B0LG%20C4%B0LER%20C3%96%C4%99ERET%20C4%B0M%20PROGRAMI%20.pdf> sayfasından erişilmiştir.
- Millî Eğitim Bakanlığı. (2019). PISA 2018 Türkiye Ön Raporu. http://pisa.meb.gov.tr/wp-content/uploads/2020/01/PISA_2018_Turkiye_On_Raporu.pdf adresinden erişilmiştir.
- Mutluer, C. (2013). Sosyal bilgiler programlarında yer alan beceriler hakkında sosyal bilgiler öğretmen görüşleri (İzmir Menemen örneği). *Turkish Studies International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 8(7), 355-362.
- NCREL & Metiri Group. (2003). EnGauge 21st century skills: Literacy in the digital age. <https://pict.sdsu.edu/engauge21st.pdf> sayfasından erişilmiştir.

- Nicholls, J. G. (1978). The development of the concepts of effort and ability: Perceptions of academic attainment and the understanding that difficult tasks require more ability. *Child Development*, 49, 800-814.
- Noah, H. J. (1984). The use and abuse of comparative education. *Comparative Education Review*, 28(4), 550-562.
- Phillips, D., & Schweisfurth, M. (2014). *Comparative and international education: An introduction to theory, method and practice*. London: Bloomsbury Publishing.
- Robinson, K. (2008). *Yaratıcılık: Aklın sınırlarını aşmak*. (N. Geyran-Koldaş, Çev.) İstanbul: Kitap.
- Ross, E. W., Matthison, S., & Vinson, K. D. (2014). Social studies curriculum and teaching in the era of standardization. E. W. Ross (Ed.). *The social studies curriculum purposes, problems, and possibilities* içinde (s. 25-50), Albany: State University of New York Press.
- Safi, H. (2010). *Sosyal bilgiler öğretim programında yer alan mekanı algılama becerisinin geliştirilmesi hakkında öğretmen görüşleri*. (Yüksek Lisans Tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Sezgin, F., & Çalık, T. (2005). Küreselleşme, bilgi toplumu ve eğitim. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 13(1), 55-56.
- Shields, R., & Chugh, R. (2018). Preparing Australian high school learners with 21st century skills. *IEEE International Conference on Teaching, Assessment and Learning for Engineering (TALE)*, 1101-1106.
- Strauss, L. M. (2007). *Worldview construction: International relations concepts embedded in elementary social studies textbooks*. (Doctoral Dissertation). ProQuest Dissertations and Theses database.
- Suto, I. (2013). 21st century skills: Ancient, ubiquitous, enigmatic? *A Cambridge Assessment Publication*, 1-28.
- Tay, B., & Demir, B. Ş. (2016). Sosyal bilgiler öğretiminin ve öğreniminin geçmişi, bugünü ve geleceği. B. Tay & S. B. Demir (Ed.). *Sosyal bilgiler öğretimi ilkeler ve uygulamalar* içinde (s. 2-19). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Tuncel, G., & Güngör-Akıncı, B. A. (2016). Kanada. C. Öztürk (Ed.). *Farklı ülkelerin sosyal bilgiler öğretim programları* içinde (s. 301-326). Ankara: Pegem Akademi.
- Türk Dil Kurumu. (2006). *Türk Dil Kurumu Sözlüğü*. Ankara: TDK.
- United Nations Development Programme. (2019). Human Development Report, New York Oxford University Press. <http://hdr.undp.org/sites/default/files/hdr2019.pdf> sayfasından erişilmiştir.
- Von Heyking, A. (2019). *Alberta, Canada: How curriculum and assessments work in a plural school system*. Johns Hopkins Institute for Education Policy.

- Yavuz, İ. (2018). *Sosyal bilgilerde vatanseverlik değerinin kazandırılmasında farklı ülke uygulamaları (ABD, Kanada, Singapur, Türkiye)*. (Doktora Tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (9. Baskı). Ankara: Seçkin.
- Zayımoğlu-Öztürk, F. & Öztürk, T. (2015). What are the similarities and differences? A comparison of the Turkish and Alberta social studies curricula in terms of their basics. *One World in Dialogue*, 3(2).

Extended Summary

Today, there is a need for individuals who not only get the knowledge but also use it effectively in their lives by commenting. One of the main objectives of the developed countries is to bring forth individuals who are able to solve the problems they encounter by using the knowledge they have (Safi, 2010). In this direction, many concepts have emerged, and the concept of skill has taken its place among them. On the other hand, the concept of 21st-century skills has recently entered the literature, and the curriculums have also been updated to meet these skills. 21st-century skills offer us a vision about how social studies course teaching should be in order that students would be prepared for the problems which they may encounter (Tay & Demir, 2016). In the world where knowledge is getting more and more important and societies tend to live together, countries should benefit from the understanding of education of the other ones as well as preserving their own culture instead of having a monotype and isolated understanding of education while designing their curriculum (Sezgin & Çalık, 2005). In the development of social studies courses in the world, the USA and Canada have taken place among the leading countries, and they have contributed to this course to be involved and to be improved in the curricula (Bursa & Çengelci-Köse, 2017). In this context, the purpose of this study is to make a comparison between the social studies curriculum in Turkey and in Canada, Alberta Province in terms of the skills targeted to be acquired. For this reason, answers were tried to find for the following sub-problems:

1. What are the basic skills included in the social studies curriculum in Turkey and Canada?
2. What are the skills on the basis of grade level included in the social studies curriculum in Turkey and Canada?
3. What are the similarities in the social studies curriculum in Turkey and Canada?
4. What are the differences in the social studies curriculum in Turkey and Canada?

Qualitative research was used in the study. The research design is basic qualitative research . The social studies curricula in Turkey and Canada (Alberta Province) are the data source. The curricula, which were accessed from the official and updated websites of the education ministries in both countries, were the primary data source, and relevant written materials, such as articles, thesis,

reports, paper, were used as the secondary data source in the study. Data about the skill dimension of social studies curriculum were collected through document analysis. Social studies curriculum in both countries were handled within the context of 4th-7th grade in order to make a one-to-one comparison. Data analysis was done by using the descriptive analysis method. After basic skills and skills within different grade levels in the social studies curricula in Turkey and Canada were determined, both countries were compared. Skills which were included in both countries' curricula were tried to be presented under the theme of "similarities" and skills which were included in one country's curriculum, but not in another one were stated under the theme of "differences". One by one coding was made by four different experts during the process while analyzing the data, and they reached a consensus between themes and codes.

According to the results obtained, basic skills which were aimed to be gained within the social studies curricula in Turkey and Canada were found to vary in terms of quantity. There are 27 basic skills in the social studies curriculum in Turkey, whereas there are nine skills in that of Canada. The contents of these nine basic skills in the social studies curriculum in Canada were explained in one paragraph. Thus, what the mentioned skills mean and what they cover were clearly stated. However, it is seen that 27 basic skills in the social studies curriculum in Turkey were indicated conceptually only in a table. The fact that these skills are included only conceptually in the curriculum without any explanation makes it difficult to comment clearly on their contents.

According to the skills on the basis of grade level, basic skills included in the social studies curriculum in Turkey and Canada are taught within the scope of acquisitions. However, only law literacy skill isn't included in the skills on the basis of grade level though it has been in the table of basic skills in the social studies curriculum in Turkey. In addition to this, there is a skill expressed as creativity within the global connections learning domain on the fifth-grade level. Yet, it is seen that there are no skills related to creativity/creative thinking among the basic skills in the curriculum.

Although the grade level varies in the social studies curricula in Canada, the main titles do not change. Yet, the contents of these titles vary according to the grade level and the related theme. These contents are also handled for each grade level in the curriculum. It was observed that the contents of the skills here deepened on the basis of grade level, considering the development levels of the students. Bursa and Çengelci-Köse (2017) and Yavuz (2018) examined the social studies curriculum in Alberta Province in terms of values and found that as the grade level increased, the frequency of abstract values increased. From this perspective, it can be said that the social studies curriculum in Alberta Province was prepared as a whole by considering the development levels of the students.

When we compare the similarities in social studies curricula in Turkey and Canada, we have found out that six basic skills are commonly included in both countries' curricula. These are critical thinking, research, communication, decision making, problem solving, and social participation skills.

Compared the differences in social studies curricula in Turkey and Canada, there seems to be skills that exist in a country, but not in the nother one. Twenty-one skills in Turkey and four skills in Canada are different from each other.

Araştırmacıların Katkı Oranı Beyanı

Araştırmaya birinci yazar %30 oranında, ikinci yazar %25 oranında, üçüncü yazar %25 oranında ve dördüncü yazar %20 oranında katkı sağlamıştır.

Destek ve Teşekkür Beyanı

Bu araştırmada herhangi bir kurum, kuruluş ya da kişiden destek alınmamıştır.

Çatışma Beyanı

Araştırmacının araştırma ile ilgili diğer kişi ve kurumlarla herhangi bir kişisel ve finansal çıkar çatışması yoktur.

Etik Kurul Beyanı

Bu araştırma, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulunun 26.08.2020 tarih ve 2020/497 sayılı onayı ile yürütülmüştür.